

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulvm Primvm eod. Tit. in 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

tium foris fiat, vti bene docet Ioan. Monachus in cap. 1. n. 8. eod. tit. in 6. Felinus hic n. 24. Abbas n. 42. vbi concludit, quod subditus v. g. clericus beneficiarius per præceptum ac sententiam Episcopi sui etiam extra territorium præcipienti existens excommunicari possit, sicuti latè explicauit lib. 1. Th. mor. tract. 5. p. 1. c. 4. n. 7. & 8. licet contradicat Atilia de censuris p. 2. cap. 3. D. 2. dub. 2. concl. 4 & 5. Alterum est, quod subditus ratione domicilij, nisi extra territorium delinquens præuentus sit, citari ac puniri possit, atque ob contumaciam etiam absens excommunicari à Iudice domicilij, vti docui cit. n. 7. & tradit Abbas cit. n. 42. Imola in c. 3. hoc tit. Gl. in l. 1. ver. conueniuntur. C. vbi de crimin. quamobrem Iudex domicilij concurrat cum Iudice delicti, ita vt detur locus præuentio- ni, atque in optione actoris sit, coram quo hominem conuenire malit, vt ex communi docet Francus cit. §. contrahentes, not. 2. & sumitur ex cit. l. hæres. §. vlt.

19 **Quæstio** est, vtrum, quæ dicta sunt, etiam locum habeant in ijs, qui quasi domicilium tenent in aliquo loco, videlicet studiosi in Academia, milites præsidarij, famuli & ancillæ, licet alibi domicilium fixum habeant, quod interim, dum in loco quasi domicilij morantur, ibi conueniri possint super contractibus & delictis etiam alibi commissis. Responsio est affirmatiua cum Gl. in l. 2. C. vbi de crimin. Farinatio in præxi, cit. q. 7. n. 5. Abbate in c. quod clericis n. 5. & videri possunt, quæ dixi lib. 5. Th. mor. tract. 6. cap. 10. num. 5.

Vltimum modum sortiendi forum ratione rei sitæ in territorio explicauit in c. 3. hoc tit. Neque hic aliud notandum, nisi quod ortâ controuersia de re immobili in alio territorio sita (si ea feudalis non sit) etiam Iudex domicilij adiri potest, ita vt in actoris electione sit, coram quo agere malit. Quod si verò ad Iudicem domicilij reum traxerit, is- que eum condemnarit, tum ex denuntiatione huius Iudicis sententiam latam exequi debet Iudex loci, vbi res sita est.

21 **NOTANDVM III.** Aduena ex quacunque causa seu delicto, etiam alibi commissio,

Romæ conueniri potest, cum ea communis omnium patria censeatur, l. Roma 33. ff. ad municipalem, & videri potest Farin. cit. q. 7. n. 12. Clarus q. 38. n. 25.

Ceterum si quis ex causa necessaria vel quasi necessaria eò accesserit, v. g. in causa Ecclesiæ suæ, vel vt Legatus, vel causa testimonij ferendi, aut appellaturus contra sententiam; tali casu petere potest, vt causa domum reuocetur, seu ad Iudicem domicilij, quia ibi melius instructus sit, & hæc facultas concedi solet, nisi periculum in morâ sit, vt in causâ electionis Prælati, quæ diu differenda non est.

CAPITVLVM PRIMVM

cod. Tit. in 6.

Romana.

PARAPHRASIS.

Archiepiscopus vel Officialis eius de causis subditorum Suffraganei sui cognoscere non potest absque licentiâ Suffraganei, quamuis vtraque pars litigantium velit, idque locum habet, siue ad Archiepiscopum appellatum sit, siue non.

SUMMARIUM.

1. Clerici sine consensu Episcopi etiam in-
iurisdictionem Metropolitanam prorogare
nequeunt.
2. Si ad Archiepiscopum, vel alium Super-
iorem appellatum sit, debet is prius de
iustitia appellationis cognoscere, quam
de causa principali.
Neque partes possunt consentire in iudi-
cem appellationis Papæ inferiorem, vt
hic ordo prætermittatur.
3. Et hæc locum habent etiam in delegato
Papæ.
4. Clerici absque consensu Episcopi in quof-
cunque arbitros compromittere possunt
in ordine ad bona patrimonialia, & ea,
quorum alienatio ipsis interdicta non
est.

5. Con-

5. *Contrahens, si in foro per se sit, citari, & si contumax est, etiam carcerari potest; si autem absens est, citari quidem, & in contumacia constitui potest, sed tantum in ordine ad effectum missionis in bona.*

6. *Non potest aliquis auctoritatem iudicalem contractus præbere extra territorium suum, nec Notarius instrumentum authenticum conficere extra territorium eius, à quo potestatem accepit: factum tamen ab eo legitime instrumentum ubique fidem habet.*

NOTANDUM I. Clerici sine consensu Episcopi etiam jurisdictionem metropolitanam prorogare nequeunt, vide quæ dixi c. 18. supra hoc tit.

NOTANDUM II. Si ad Archiepiscopum, vel alium Superiorem appellatum sit, debet is prius de iustitiâ appellationis cognoscere, quàm de causâ principali; neque possunt partes consentire in Iudicem appellationis Papæ inferiorem, ut hic ordo prætermittatur, sicuti hic docet Dominicus col. 2. Francus not. 1. Etenim Superior, si appellationem friuolam esse intelligat, causam remittere debet ad Iudicem à quo, præterquàm si is appellationi detulerat, seu in eam confenserat: hoc casu tamen si causa appellandi minus legitima iudicetur à Superiore, remittere eam non tenetur, quamuis possit, e. cum appellat. 5. de appellationibus.

QUÆRITUR I. Quæ hic dicta sunt, num etiam locum habeant in delegato Papæ. Respondet affirmatiuè, si Papa solum causam appellationis, non item principalem delegauit, quia vniuersim verum est, quod clerici non possint absque consensu Ordinarij prorogare jurisdictionem alterius Iudicis, ut bene hic docet Francus n. 2. Vide quæ dicentur in c. 1. de appellat. in 6.

QUÆRITUR II. Vtrum clerici absque consensu Episcopi in quoscunque arbitros compromittere possint. Affirmat Gloss. hic ver. iudice. & rectè quidem, si sermo sit de bonis eorum patrimonialibus, & ijs redditibus, quorum alienatio ipsis interdicta non est, at verò cum præiudicio Ecclesiæ clericos

compromittere non posse, constat ex e. 3. extra de arbitris,

§. Neque.

PARAPHRASIS.

Archiepiscopus non potest cogere subditos Suffraganei, ut delegationem alicuius causæ suscipiant, vel præcepta aut sententiam exequantur, neque ut in causis ad ipsum per appellationem deuolutis testimonium perhibeant, præterquam si consuetudo loci aliud obtineat.

Ratio reddi debet, quia Archiepiscopus non habet jurisdictionem in subditos Suffraganei, nisi in causâ appellationis, & alijs casibus specialibus, ut alibi dixi. At verò Suffraganeo mandare potest Episcopus, ut sententiam v. g. in causâ appellationis laicam exequatur contra subditum suum, item ut compellat subditum ad ferendum testimonium, seu in causâ appellationis, seu in alia; nam id generale est in omni iudice, si testimonio aliquorum indigeat, qui subditi ei non sunt, ut mittat ad Superiorem ipsorum, eumque roget (vel si ipsi subiectus est, sicuti in hoc casu, præcipiat eidem) ut testes audiat, & attestaciones eorum remittat, l. Iudices, C. de fide instrument. vel si commodè fieri possit, ipse testes ad alienum Iudicem venire jubeat,

§. Nec etiam.

PARAPHRASIS.

Si Archiepiscopus causas Prælatorum, aut subditorum ex diocesi Suffraganei ad se deuolutas per viam appellationis cognoscat in curiâ suâ, non ideo etiam contra eosdem admittere & cognoscere debet querelas pro salarijs aduocatorum.

Obijcies. Iudex cognoscens de causâ principali cognoscere etiam debet de eiusmodi accessorijs, si videlicet salarium in eâ causa Procuratori promissum non solvatur, argum. l. procurandum, 13. ille procul, C. de iudicijs. Respondet Gl. hic ver. in causis, id lo-

id locum habere in iudice proprio & ordinario; secus est in iudice appellationis; partim ne causa principalis diutius protrahatur, partim quia causæ hæc non sunt connexæ, sed facillè separari possunt, vt expedità causâ principali, altera de salario ad ordinarium Iudicem remittatur, ita Ioan. Monachus hîc n. 4. & 6. Ceterùm si clientulus procuratori suo expressè aut præsumptiuè promisit salarium se soluturum in curiâ Metropolitanâ, videtur ibi conueniri posse, siue promissio facta fuerit in diœcesi Archiepiscopali, siue in diœcesi Suffraganei, quia non attenditur locus promissionis, sed destinatæ solutionis, vt dictum est in c. vlt. vbi ita respondet Abbas n. 32. neque contradicit Innoc. IV. in hoc c. cum id solùm respondisse videatur, cognitionem de salariis non esse per se connexam cum causâ principali.

§. Contrahentes.

PARAPHRASIS.

Si alienigenæ, seu qui alienæ diœcesis sunt, contrahant in diœcesi Archiepiscopali, cogi non possunt ad respondendum coram Metropolitanâ, nisi ibi reperiantur; verùm si citati comparere nolint, vel malitiosè se occultent, ne citari possint, tum in bona eorum missio decernetur, si in diœcesi Archiepiscopali habeant, sin minus, tum denunciabitur diœcesano ipsorum Episcopo, vt missionem faciat.

NOT. vn. Discrimen est inter eum, qui contrahens in loco persistit, & eum, qui discessit, aut non comparet, quòd si præsens sit, citari, & si contumax sit, etiam carcerari possit; at verò si absens, tum citari quidem, & in contumacia constitui potest, sed tantùm in ordine ad effectum missionis in bona, ita gl. magna hîc. Francus n. 2. & dixi suprâ c. vlt. videri etiam hîc potest Ioan. Monachus, qui admonet ex communi doctrinâ, in contractibus non esse locum remissioni, sicuti in delictis, id est, qui in alieno territorio contraxit, & inde discessit, non est remittendus ad Iudicem contractus, sicuti spectato communi Iure, qui in alieno terri-

torio deliquit, & inde fugit, remittendus est ad Iudicem delicti, si sub eodem principe sit, vt dixi cit. c. vlt.

§. Nec Clericos.

PARAPHRASIS.

Archiepiscopus suos Clericos ne mittat in diœcesin Suffraganei, vt auctoritatem præbeant contractibus ibi ineundis aut recognoscendis, nec eâ occasione aliquem subditum Suffraganei ad suum tribunal citare potest, sed nec censuram inferre, si citatus ab ipso aliquis Suffraganei officialis aut subditus, vt coram se ad instantiam querelantis respondeat, accedere recuset.

NOT. vn. Non potest aliquis auctoritatem 6
judicialem contractui præbere extra territorium suum; & simile quiddam est de tabellione, qui non potest instrumentum authenticum conficere extra territorium eius, à quo potestatem accepit, v. g. Notarius imperialis extra imperium: sed quòd legitime à Notario aut Iudice in proprio territorio instrumentum factum est, vbique fidem & auctoritatem habet; ita hîc Francus n. 2. & c. seq. n. 3. ibidem Dominicus arg. c. Cum dilectus 9. de fide Instrumentorum.

CAPITVLVM II.

Sæculares.

PARAPHRASIS.

Quodam loco Iudices sæculares, si quis coram eis aduersus personas Ecclesiasticas exhibuisset instrumenta, aliâque probationes, damnabili præsumptione compellebant Ecclesiasticos ad soluenda debita, cum tamen nulla ipsis laicis iurisdicção competat in personas Ecclesiasticas. Eo intellecto mandat Bonifacius VIII. vt per Ordinarios locorum censuris ab eiusmodi temeritate arceantur.

SVMMARIVM.

1. *Etsi propria Confessio, aliâque probatio liquida producatnr coram Iudice incompetente*